

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmæ Virtvtvm, Ac Vitiorvm , Tomus ...

Guilelmus <Peraldus>

Lvgdvni, 1585

De his quæ aduersantur Prudentiæ, & de 12. stultitiis eorum qui peccant.
Cap. VI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46132)

ficere putes mandata memoriae tenere, & operibus oblitiscere. Idem: diuinas scripturas sapius lege, imò nunquā sacra lege de manu tua deponatur. ¶ Septimum est, vt de sapientia a Deo accepta non sit ingratus, sed datorem suum glorificet. Eccl. 1. Danti mihi sapientiam dabo gloriam.

De his quae aduersantur Prudentiae. & de 12. stultitiis eorum qui peccant. CAP. VI.

Videtur aduersari Prudentiae, primò stultitia, quae est appetendarū & vitandarū non qualibet, sed vitiosa ignorantia, vt ait Aug. in lib. de libero arbitrio. Est autem ignorantia vitiosa, si afflit affectatio nesciendi quae agenda sunt vel vitia vel negligentia sciendi. Bern. in lib. de 12. gradibus humilitatis. Frustra, inquit, sibi de infirmitate vel ignorantia blandiuntur, vt liberi peccent, libenter ignorant vel infirmantur. Aug. per illud Psalm. Noluit intelligere, potuit intelligere, vt ageret, sed noluit, & ita veniam non habet. Greg. in Moral. scire, ignorantia est: scire noluisse, superbia. Bern. in epistola. Multa nesciuntur, aut sciendi, incuria, aut discendi, desidia, & verecundia inquitendi. Et quidem huiusmodi ignorantia non habet excusationem. Secundo videtur aduersari prudentiae vitii vitiosa prudentia vel sapientia, quae videtur posse diuisiui in tres species. ¶ Prima est, prudentia siue sapientia carnalis de qua Ro. 8. Sapientia carnis inimica est Deo. Et in eodem. Prudentia carnis mors est, id est, causa mortis aeternae. Vbi dicitur Prudentia carnis est, eū quis studiosius implet, quae carnis fructus. Aug. in li. de quantitate animae: Est noxium genus arcium animi valerudo fanciatur. Idem: Odore & sapore mire diuisa pulmenta, & quo lacu piscis captus sit nosse dicere, quaedam miseranda peritia. Sen. in epistolis: In membris alius peritiam aues scindit & per pectus, & circumferens eruditam manum frustra excutit. Infelix qui huic vni rei viuit, vt altilia deesse fecerit: nisi quod miserior est, qui hoc voluptatis causa docet, quam qui causa necessitatis discit. Ad discere ab his quibus dominari notitia subtilis est, qui sciunt cuius rei sapor illum excutit cuius delectet aspectus. Et haec prima species sapientiae vitiosa ad delicias pertinet. Vnde super illud 2. Cor. 1. Non in sapientia carnali dicit glo. Quae est voluptates diligere, labores vitare. ¶ Secunda species est sapientia terrena, quae pertinet ad diuicias. Bar. 3. Filij Agar qui exquisierunt prudentiam quae de terra est vel malitiam. Diabolus enim primò honorem diuinum appetit

post hominē malignē inuidit. Ierem. 4. Sapientes sunt ut faciāt
 mala, glo. malitiosi. De his tribus speciebus sapientiæ tangitur
 Iacob 3. Non est, inquit, sapientia ista desursum, sed terrena,
 animalis, diabolica. Animalem vocat sapientiam carnis. Sa-
 pientiæ terrena aduersatur sapientia filij Dei pauperis facti, in
 principio doctrinæ suæ paupertatem commendantis. Matth. 5.
 Beati pauperes spiritu. Et eandem consulentis. Matth. 119. Si
 vis esse perfectus, vade & vende omnia quæ habes, & da paupe-
 ribus. Sapientiæ carnis videtur opponi sapiētia sanctorum, quæ
 secundum August. est hic temporaliter cruciari, & in æternum
 delectari, Sapientiæ verò diabolicæ sapientia humiliati: de qua
 Ecclesiastic. 11. Sapientia humiliati exaltabit caput illius. Sed
 contra illud quod iam dictum est, forsitan obiiciet aliquis:
 Quomodo aliqua sapientia possit esse vitiosa, quum omnis sa-
 pientia à Domino Deo sit? Eccles. 1. & Baruch 3. Hic adinuenit
 omnē viam disciplinæ. ¶ Etiam scientia mali bona est. Si scien-
 tia mali mala esset, & eum in quo est malū efficeret, Deus qui
 omnia mala scit, magis malus esset quàm cæteri. Ad hoc dicitur
 est, quòd sapientia vitiosa pro magna parte sui sapientia
 non est, sed error: sicut dicit Aug. quòd disciplina mali non est
 disciplina. Et super illud Rom. 8. Prudentia carnis mors est, di-
 cit gl. Prudentia dicitur, quum res stulta sit, quia ita videtur
 secularibus hominibus. 1. Cor. 3. Sapientia huius mundi stulticia
 est apud Deū. Mors manifestè ostendit sapientiam huius mudi
 stulticiam esse. Sapientia terrena stulticia esse ostenditur: cum
 ille qui tantum in congregatione diuitiarū laborauit, nudus in
 terra ponitur Iob 1. Nudus egressus sum de utero matris meæ.
 nudus reuertar illuc. Sapientia carnis stulticia esse ostenditur,
 cum caro deliciis enutrita vermibus esca datur. Sapientia dia-
 bolica stulticia esse ostenditur cū ille qui voluit esse super alios,
 sub terra positus, ab hominibus, porcis & canibus conculcatur.
 Ecclesiastic. 11. Si annis multis vixerit homo, & in omnibus his
 factus fuerit, meminisse debet tenebrosi temporis: id est, mor-
 tis, & dierum multorum, scilicet vitæ futuræ, quæ non habet
 finem, qui cum venerint, vanitatis arguentur præterita.
 ¶ Et notandum quòd secundum Gregor. in 1. parte Moralium,
 huius mundi sapientia est, cor machinationibus tegere, sensum
 verbis velare, quæ falsa sunt vera ostendere, quæ vera sunt falsa
 demonstrare. Scientia etiam aliqua licet sit vera scientia, vitiosa
 potest dici ratione studiositatis quæ eam præcedit. Vnde super
 illud Roma. 8. Prudentia carnis mors est. dicit gl. quæ est quum
 ca

ca studiosus implet quæ carnis sunt. Vel potest dici vitiosus propter vsum vitiosum eius. Eccl. 19. Est prudentiæ nequitia in ipsa execratio: vñs enim nequaquam eius execrabilis est. ¶ Et notandum quòd disciplina mali dupliciter potest intelligi. Vno modo, vt ille genitiuus noceat materiã, de qua est disciplina: & sic disciplina mali bona est, & à Deo est. Vel sic vt nocet finem ad quem est disciplina: & sic est disciplina mali, id est, malum: mala est, in quantum est ad malum, & est ab homine vel diabolo. Et idem intellige de illo verbo Eccl. 11. Non est prudentia nequitia disciplina: disciplina enim nequitia si vitandam nequitiam, bona est: si ad faciendum, in quantum est mala. Item videtur quodammodo prudentiæ aduersari arrogans præsumptio vi elatis. Aug. loquens de illo verbo Apostoli, Dicitis se esse sapientes, stulti facti sunt, ad Ro. 1. Si dicedo, inquit te esse sapientem stultus factus es: dic te esse stultum, & factus eris. Matt. 11. Abscondisti hæc à sapientibus & prudentibus. Cor. 3. Si quis inter vos videtur sapiens esse in hoc seculo, stultus fiat vt sit sapiens. Prou. 26. Vidisti hominem sibi sapiens videri, magis spem illo habebit insipiens. Greg. 3. parte Moralium: Valde difficile est, vt is qui se sapientem æstimat, misericorditer ad humilitatem reducat, & recte prædicantibus credat. Greg. Moral. Quia prima stultitia angeli elatio cordis fuit: vera sapientia efficitur hominis, humilitas suæ æstimationis. Item prudentiæ quodammodo aduersari videtur concupiscentia inordinata. Aug. 1. lib. Conf. Spargis pœnales cæcitates supra illicitas cupiditates. Psal. Supercecidit ignis, & non viderunt solẽ. Item prudentiæ videtur quodammodo aduersari societas insipientium. Prou. 13. Qui cum sapientibus graditur, sapiens erit: amicum autem stultorum similis eis efficitur. Sen. in epistolis: Rem facillimam ratio exigit, secundum naturam suam viuere: sed haec difficilem facit communis insania. Vocatur insania, insipientia eorum, qui se reputant sapientes. Simplicem stultitiam habent, nesciunt quæ scienda essent, & ignorantiam suam agnoscunt: qui ignorantiam suam non agnoscunt: quasi insani sunt. Insania enim credit se esse sapientem, quum sit valde stultus. Miserabilis cæcitas eorum qui cæcitatem suam etiam non agnoscunt: quum accidit sicut cuidã fatuæ, de qua loquitur Sen. in epistolis. Ad pastam, inquit, vxoris meæ fatuam scis hereditarium oronem in domo mea remansisse. Hęc fatua subito desinit videre. Incredibilem rem narro tibi, sed veram: nescit se esse cæcam. Inde dagogum suum rogat, vt migret, ait domum tenebrosam esse.

Hoc quod in illa ridemus, omnibus nobis accidere liqueat tibi. Nemo se auarum esse intelligit, nemo cupidum, cæci ducere quærun. Nos sine duce erramus, & dicimus: non ego ambitiosus sum, sed nemo aliter in vrbe viuere potest: nõ ego sumptuosus sum, sed vrbs magnas expensas exigit. Quid nos decipimus: nõ extrinsecus malum nostrum, intra nos est, in visceribus fedet: ideo difficulter ad sanitatẽ peruenimus, quia nos ægrotare nescimus. ¶ Et notandum quod secundum communem modũ loquendi, & secundum modum etiam loquendi quem habet sacra scriptura, insipientia, vel imprudentia, vel stultitia non solum pertinet ad intellectum, sed etiam ad voluntatem & operationem. Vnde stultus est omnis peccator: & maxima stultitia est peccare, & maxima sapientia recte viuere. Chrysostomus: sapientia est, nõ eloquia Dei scire, sed secundũ eloquia Dei viuere, & eloquia Dei timere. Iob 28. Dicit homini diuinitus esse contentum, quod timor Domini ipsa est sapientia: & recedere a malo intelligentia. Ecclesiast. vii. Finem loquendi omnes pariter audiamus: Time Deum, & mandata eius obserua. Loquela est ad sapientiam edocendam: sermo enim proprius nuntius est rationis doctæ. Homini indocto magis conuenit tacere, quã loqui. Finis ergo loquendi, id est, illud ad quod finaliter est loquela, est sapientia consummata, quæ cõsistit in timore Dei & obseruatione mandatorum eius. Sine timore Dei nihil sapientia videretur haberi, quũ timor Domini principium sit sapientiæ. Prover. i. Sicut non reputaretur sapiens, qui non timeret furari, vel rapere in terra illius domini qui districtissime faceret iustitiam: sic non est sapiens qui non timeret offendere Dominum illum qui nobilissimam creatura damnauit irrecuperabiliter pro vno peccato superbiæ. Luc. 10. Videbam sathanã quasi fulgur cadentem de celo. Et pro peccato primorum patrum, totum genus humanum damnauit exilio & temporali morte. Et pro peccato luxuriæ, totũ mũdum, exceptis octo personis aquis saluauit submersit. ¶ Et notandum quod licet valde necessarium sit sapienter intelligere, quia occasio est vt homo sapienter velit sapienter operetur: & insipienter intelligere valde sit periculosa, eo quod sit occasio insipienter volendi & insipienter agendi: tamẽ sapere vt est in solo intellectu, non est Deo gratũ, nec homini meritorium, nisi attingat voluntatem vel operationem. Nec insipientia in solo intellectu dãnabilis est, donec attingat voluntatem vel operationem: vt scilicet insipienter velit, insipienter agat. Qui sapiens est solo intellectu, insipiens ve-

in voluntate & operatione, insipientius videtur se habere quam si non haberet sapientiam in intellectu. Sicuti duobus procedentibus per viam publicam, si denient in viam quæ mittit eos in manus laronum qui eos iugulent, vnus sciens, alius nesciens, stultior in hoc reputabitur qui sciens deuiauerit, quam qui nesciens. Et insipienter vadit, qui de die corrumpit vel occidit, quam qui de nocte. Iob 5. Per diem incurrunt tenebras, quasi nocte sic palpabunt in meridie.

De xij. stultitiis, quibus peccantes mortaliter adherent.

Et notandum quod qui mortaliter peccat, multum stultus est. Et tangemus xij. stultitias quæ in eo qui peccat possunt agnari. Prima est, quod ipsemet se excæcat. Sap. 2. Excæcavit malitia eorum. Gregor. Oculos quos culpa claudit, peccata aperit. Secunda est, quod seipsum diabolo illaqueat. Iob 18. Intrauit in rete pedem suum. Gregor. Qui pedes in rete mittit, quum voluerit eicit: sic qui in peccatis se deiecit, non quum voluerit surgit. Prouerb. 5. Iniquitates suæ capiunt eum, & funibus peccatorum suorum quisque cõstringitur. Peccat volens, vincitur ab hoste crudeli qui non miserebitur. Grego. Debilis est hostis qui non vincit nisi volens: ipse enim volens se præcipitat. Matth. 4. Si filius Dei es, mitte te deorsum. Gloss. In quo infirmus ostenditur, quod nulli nocere potest nisi prius ille se deorsum miserit. Tertia est, quod quilibet fanus in seipsum manus iniicit infligendo sibi vulnus inuisibile. Ecclesiast. 22. dicitur de peccato: Plaga illius non est latas: imò quod plus est, seipsum occidit. Sapient. 16. Homo per malitiam occidit animam suam. Ecclesiast. 22. dicitur de peccato: Dentes leonis dentes ipsius interficientis animas hominum. Peccatum dicitur mors animæ: quia à Deo separat qui est vita. Augustin. Vera mors est quam homines non timent: separatio animæ à Deo quæ est beata vita animarum, vel quia auferuntur vitam præteritam & præsentem. Bern. super Cantic. Quam mitius me priuare õ amara mors vitæ vsu, quam fructu. Vita sine fructu, grauior mors. Denique duo mala patantur homini infructuosa, securis & ignis. Quarta est, quod bona sua proicit. Osee 7. Proiecit Israel bonum. Qui cadit per mortale peccatum, omnia bona quæ vnquã fecit amittit. Bona quæ agit in statu illo vera bona non sunt: quia non sunt sibi necessaria, qui mortale peccatum committit, quasi ignem in propria domo ponit, qui omnia destruat. Luc. 10. tangitur de quibus stultitiis modò dictis, vbi legitur de illo qui incidit in

ones, qui despoliauerunt eū, & plagis impositis abierūt semi-
 natio relicto. ¶ Quinta est, q̄ se charissimè emptū à Deo, diabolo
 viliissimè vedit. 1. Pet. 1. Non corruptibilibus auro & argento re-
 depti estis, &c. sed pretioso sanguine Agni, &c. Pro. 10. Cor im-
 piōrū pro nihilo. Esa. 52. Gratis venundati estis. ¶ Sexta est, q̄ ab
 auctore omnium bonorum recedit: ideo non est mirum si malè
 sit ei. Aug. Tale bonum est Deus, vt nemini eū deserētī bene sit.
 Olee 7. Vā eis, quoniā recesserūt à me. Aug. in lib. Soliloquiorū:
 Deū relinquere, idē est quod perire. ¶ Septima, q̄ cū omnipoten-
 te guerram facere præsūmit: quā guerra citò finita esset, si mi-
 sericordia Dei permitteret, q̄ diabolus eum iugularet. Thre. 3.
 Misericordiā domini quia nō sumus consumpti. ¶ Octaua est, q̄
 ei seruit cuius gratiā acquirere nequit. Greg. Stultum est seruire
 diabolo offenso, qui nullo placatur obsequio. Quanto aliquis
 ei amplius seruerit, tanto amplius ipse eum torquet. ¶ Nona
 est, quod ipse sibi locū tormētī efficit. Affligitur enim peccator
 in corde suo. Hiere. 2. Scito & vide, quia malū & amarū est reli-
 quille te dominū Deum tuum. Qui peccat, quasi sarcinā super
 se ponit, qua in presentī grauetur, & in futuro in infernū preci-
 piteur. Aug. Quid est mors? depositio sarcinā grauis: sed si alia
 sarcina nō porteretur, qua homo in gehēnam precipitetur. ¶ De-
 cima est, quod ipse in inferno portam facit. Matt. 16. Porta in-
 feri nō praeualebūt aduersus eam. Porta inferi dicūtur peccata
 mortalia: quia qui in eis decedunt, in puncto ad inferna descen-
 dunt. Job 21. Sicut qui ad portā est, propinquus est domui. ¶ Un-
 decima est, q̄ portā paradisi sibi obstruit, & regnū calorum mo-
 dico pretio vendit, similis Esau, qui pro lenticula vendidit ius
 primogeniturā suā. Gen. 25. Bern. Vā vā, vapor est ad modicum
 patens, quod æternæ felicitatis aditū intercludit. ¶ Duodecima
 est, q̄ ad suspēdiū sciens & volens vadit: quis non reputer in-
 sanum eum qui requisitus quò vadat, & respondet, suspendere
 me vado: Sic nullus sapiens reputandus est, qui in mortali pec-
 cato est, cum singulis diebus vnā diētam magnam faciat ad
 infernale suspēdiū. Eccl. 6. Quid habet amplius stulto sapiēs,
 & quid pauper nisi vt pergat illuc vbi est vita? Hic discernit ve-
 re inter sapientes & stultos, quod sapientes vadunt ad vitam
 æternam, stulti verò ad mortem æternam. De stultitiis singu-
 lorum peccatorum, require in tractatu de Vitiis.

*Tertia partis principalis de quatuor virtutibus car-
 dinalibus Tractatus III. De Temperantia.*